

ПРО ЖИТТЯ РОБІТНИЦТВА В АЛЯСЦІ.

Читаючи одного разу "Укр. Роб. Вісти", дочитавшись ось до чого: "Товаришу, пишеш до нашої газети. Вчисти писати до газети, хоч не кінчили університету, однак не чекайте, аж нам вчені напишуть".

Воно може так не писалося, як от я пишу, але наклеювання і заохочування до писання були. Забудько з мене великий, що сьогодні прочитав, після завтра питаєте мене, що я розумію з прочитаного, відповім скорі: широко забув! Біда з такою головою, як моя, але без голови було-б це гірше.

Та голова головою, не про голову річ йде, а про Аляску. Вам, товариші читачі, можливо мало відома ця країна. А як і відома, то одиницями.

Отже Аляска — це країна мертва; життя в ній моточине. Гори, ліси, каміння і вода. Літо "бабине". Називаю його "бабине" тому, що дуже коротке. Гарної погоди буде в році два місяці з половиною. А решта — мрак, хмарно і дощ. Є тут і зима, але між зимою а літом хіба та різниця, що літо дощ, а зимою сніг. Бо морозу на островах дуже мало, так само справа мається з снігом. На те зима, щоб падав сніг, але він тут дого не лежить, хіба по горах. А на горах його не бракує і літом. Аляска в теорії багата на срібло і золото. А на ділі? О, це інша справа. Яка-ж справа? А от яка: корабельні компанії мають поза Аляскою своїх агентів, а ці всі люди голосять між робітниками, намовляють і захвалюють, щоб їхали до Аляски, бо в ній добре жити.

Отже Аляска в дійсності не має стільки золота і срібла, скільки корабельні компанії заробляють за перевіз робітників до і з Аляски. Робітників тут по більшій частині працюють в майнах, добувають золото, котрим ніколи не користуються. А за свою тяжку працю одержують по кілька мізерних папірців місячно.

Організації тут нема ніякої і не було ще від сотворення світа. Та нема надії, що й буде коли. Раз — що робітники тут — можна сказати, збирання з цілої земної кулі. В кожного своя власна думка, один перед другим боїться висказати свою думку. Одні мріють про багатство, котрого ніколи не osiąгнуть, другі наражають на нужду, а як хто скаже їм що про організацію, то від такого скоро відступаються. Друге, тут коли робітник приїде на роботу до майна, то бося питають до якої організації належить. Коли-б така робітників помінялася та сказав: "Я, як робітник, належу до робітничої організації" — ого, краще, щоб був

і не казав. Чорт би то брав, коли-б у чоловіка було хоч 100 доларів в кишені. Не потребував би катюзи в ласку стояти. А так, сказав босові правду, роботи не дає, і в кишені пусто. В Злучених Державах або в Канаді, коли-б так прикро прийшло, то до потягового вагона вчепився-б та переїхав би з одної місцевості до другої. А тут, в Алясці, цього добра нема. Хочеш їхати з одного острова на другий, плати за корабель.

Літньою порою крім майнів, працюють ще в лісах, рубують дерево до трачок. Інші працюють в трачках від вісім до десяти і одинадцять годин денно. Іа не вибаглива, сплять середне, зате робота кінська. Є тут ще рибаки, які на показ незалежні, а в дійсності незвичайні. З одної сторони "незалежні", бо більша частина з них мають свої власні човни, отже коли чоловік захоче, тоді й живе на риболовство.

Але що з того їх дозволена, коли в літі ловлять рибу, а зимою йдуть до майнів працювати. Рибачтво, це щось в роді фермерування. Наробитися треба тяжко, а грошей за таку працю не вистає навіть на нужденне життя.

Є тут ще одна категорія робітників, це Китайці, Японці і Філіппінці. Вони сюди кожної весни приїждять до кенери. Там вони парять і пакують рибу до бляшанок. Іх компанії справджують сюди, бо вони працюють найдовші години за найтаншу платню. А що така робота, як ладування риби, не довго триває, бо лише від три до чотири місяці, то в такій гуті, як кенери, треба працювати від чотирнадцять до п'ятнадцять годин денно. Білі робітники, хоч і не організовані, однак відомовляються так довгі години працювати.

Українських та російських робітників тут майже нема. А як що і є, то дуже мале число.

Столиця Аляски називається Джуно. В-сім Джуно виходить капіталістична шматка, під назвою: "Daily Empire News". А пишеться в ній про панів, панів і панночок. А про робітників описує тоді пишуть, коли за-пакують до криміналу, або вярє, чи в майні його вбе.

От такі тут, в Алясці, гаради. Там добре де нас нема, і не все те золото, що блищить.

Д. В.
Чігагоф, Аляска, 18. серпня 1925.

Чи ви ворог своїм приятелям?

Коди ні, то чому не постараетесь, аби всі ваші приятели читали "Укр. Роб. Вісти"? Ви зробите їм приятельську послугу, як зробите їх передплатами "У.Р.В."

ПРОТЕСТ ПРОТИ ФАШИСТІВ.

Боротьба опозиційних італійських партій з урядом входить у нову стадію. Почини до неї дав один з сеніорів сучасного парламентарного лібералізму — Орляндю. Він склав свій посадовий мандат, безпосередньо по громадських виборах у родинним місті Палермо, де фашисти покарисовувалися — усіми засобами насильства, щоби перевести своїх кандидатів. У листі до президента палати лаже Орляндю так: "Останні громадські вибори в Палермо переконали мене — не тільки своїми безпосередніми подіями, але головово своїми дальшими наслідками — остаточно, що в нинішнім публічним житті Італії нема вже місця для людини з моїм індуїдлім і моїм світоглядом". Орляндю каже, що нині розв'язав його оман, немов то він може бути крисом твою народові у своїй дотеперішній ролі.

Опозиційна преса зустріла цей енергійний протест прихильно, з побоюванням, що й інші провідники опозиції в парламенті можуть піти за його прикладом. Всі опозиційні часописи, що хотіли у зв'язку з цією подією висловитись ширше, сконфісковано, а фашистські органи або не згадують або дають коментарі до протесту Орляндю, будітмо він погодився зі своєю поразкою і прийшов до висновку про безнадійність дальшої боротьби з фашизмом.

ПОВСТАННЯ В СІРІЇ ПРОТИ ФРАНЦІЇ.

(Подаємо за львівським "Ділом".)

Проти французьких військ повстало в Сирії арабське племя друзів. Воно є мусульманське в суперечності до своїх найближчих сусідів Маронітів — католиків. Від 1860 р. має протекторат над Ливаном — Франція, а ливанський паша є християнином. Другів є 100 тисяч. Вони є, як деякі кажуть, останками передсемітського населення Сирії, інші: відокремленою кастю сирійсько-арабського населення. Іх мова арабська; іх релігія, основана біля 1000 року, складає-ца з науки християнської, магометанської і жидівської. Турки підбили їх шовіно в 1635 р., однак вони невпинно бунтували проти турецької влади, а жили завсідди в дружбі з Англією (?). Жорстока війна Другів з Маронітами, яка довела в 1860 р. до різни християн у Дамаску, спонукала Францію вислати війська до Сирії і зайняти Ливан. Велике число Другів вимандрувало тоді до Гаврану. Нинішня війна ведеться на одній частині верховин Гаврану, званий Джебель ед Друзе.

Друзі скористали із своєї зміни високого французького комісара, яким тепер є ген. Сарай, необачливий з середовищем, і збунтувались. Цей бунт має глибокий підклад. Він є відгуком мароканської війни, для підкреслення солідарности з боротьбою Аравів в Африці і наслідком давно притягеного суперництва Англії та Франції в Сирії та Палестині. Союзники, щоби ослабити Туреччину, яка підчас війни стала по стороні Німеччини, протиставили їй арабський національний рух. Англія створила бунт до незалежної арабської держави в Іраку, Трансйорданії та Геджасу, над якими панували, посадивши скрізь своїх покիրних прихильників. Задержавши собі Палестину, відступила Сирію Франції.

Одна з тих проблем — нафтодайного Мосула до цього часу неполадана. І Англія і Туреччина мають претенсії до цієї землі. Ліга Націй що стільки разів ршала цю справу, покинула доповіддю осуду, передаючи ман-

дату Мосулем Англії і пропонуючи одночасно поділити країну між Туреччину і Англію (приєднавши її до Іраку). Франція в Лідзі піддержує тиждем Туреччину. За те Англія піддержує в Трансйорданії еміра Абдулагу, який хоче, щоби територія з Друзами, Гавран, перейшла до його держави, себ-то підпадала під сферу англійського впливу. Англійські емісари подбадьорили друзівських верховників до повстання проти французького війська.

"Темпс" у статті з дня 9-го серпня підкреслює, що заворушення є наслідком складних причин: і непокірности гірського племені Друзів, і сусітства з Трансйорданією, що є огнищем заговорів та інтриг проти Франції.

РОЗДІЛ ЗБІЖЖА ПРОТИДЕРЖАВНОЮ РОБОТОЮ.

Дрогобицький комісаріат поліції і поодинокі постерунки в повіті розпочали організовану нагінку на допомогову акцію. Дня 27. липня ц. р. заівано члена комітету допомогового голодому селу в Дрогобицькій д-ра Пацлавського до команди поліції і більше як годину допитували його про цілі та організації допомогової акції, списано з ним протокол, а найбільше допитувано, чи між комітетом і політичними працівниками комуністів нема якого зв'язку.

Одночасно арештовано в селі Урожі Миколу Стронського під замітом, що він мав говорити людям, що збіжжя признане до розділу, наслідок з Радянської України, в чім доглянули власти знамен злочину \$ 58 карн. закона.

Незалежно від того розпочато також в інших місцевостях роботи вські сикатури. У Вадовичах, де у священника Іванушевича остало ще 37 кг збіжжя, нерозділеного поміж голодомучів, командант постерунку з вітвом в часі несприятливості Іванушевича веліли отворити собі стодолу та заарештували збіжжя, перевезли його до громадського уряду, а неписьменного слугу священника мучили допитами около години.

В громаді Довге, коло Підбужа, командант постерунку грозив мужеві довірря Комітету Допомого селянної Іванові Жигалю, що буде арештований як підозрілий у комунізмі, як що буде заінтересований розділом збіжжя в громаді.

В Урожі заарештоване збіжжя перевезено з повітового Комітету так, що голодомучі його не одержали. В інших громадах, як Колпець і Раневичі арештовано при допитах Козара і Купчака, в Рибнику і Грушові роблено досліди, що належить до місцевого Комітету, звідки походить збіжжя і т. д. Причін відбувались допити в Грушові в ночі.

ЩО СТАЛОСЯ З КАЛЕНДАРЯМИ "ВСЯ УКРАЇНА В АДРЕСАХ".

До редакції "Укр. Роб. Вістей" і до Ц.В.К. ТУРФДім часто звертаються товариші з запитаннями, що сталося з календарями "Вся Україна в адресах". Декотрі з товаришів сердяться, мовляв, я за \$1.25 був би собі якусь книжку купив, а то ні календарі, ні грошей.

Це цілком слушно, але що в тому може заридити Ц.В.К. ТУРФДім? Нічого, бо він в цьому так само безрадий, бо і його члени дали по \$1.25 і до цього часу календарі не мають.

Центральний Виконавчий Комітет ТУРФДім ще 25. травня (мая) отримав листа з Києва від правобережної філії "Вістей ВУЦВК", писаного 7. травня цього року, такого змісту:

"Шановні Товариші! Повідомляємо Вас, що справочник календар "Вся Україна в адресах" по незалежним від нас технічним умовам вийшов в світ 15. квітня ц. р.

Одночасно з цим вислаємо поштовыми пакунками для американських передплатників 192 примірників та для канадських 178 примірників, які просимо після одержання роздати передплатникам.

По одержанні цього просимо підтвердити та повідомити нас.

З товариським привітом, Уповноважений Календаря на Злучені Держави Семчишин. Секретар В. Лазарева".

Отже цей лист говорить, що календарі вислали з Києва до Злучених Держав і Канади ще 7. травня. За Злучені Держави ми не знаємо, а за себе кажемо, що Ц.В.К. ТУРФДім календарі ще до цього часу не отримав.

Що за причина — не знаємо. Чи почта їх затримала, чи влада тут сконфіскувала, чи може вони ще йдуть в дорозі... Бо й таке можливе. Ось Ц.В.К. ТУРФДім шойно в місяці серпні отримав пару пакунків нотів від Т-ва ім. Леонтовича, які вислали з Києва 30. березня (марта) ц. р. Цілих п'ять місяців йшли ці пакунки і то поштою.

Деякі пакунки з Радянської України приходять за місяць, а деякі мандрують п'ять місяців, а деякі так йдуть, що ніяк дійти не можуть. І таке бувало.

Однак ми ще раз посилаємо запитання в цій справі і в давничть календарі в Києві. Це все, що ми можемо сказати про календар "Вся Україна в адресах". Віримо, що він ще прийде. Як що прийде до нас, ми негайно розішлемо всім тим товаришам, які дали на него гроші. Але якщо не прийде, то тут ми також нічого не заридимо.

Ось так мається справа з календарем "Вся Україна в адресах". З Києва його вислали, як повідомлюють ще 7. травня, але ми його ще не отримали.

Ц.В.К. ТУРФДім.

ГЕТЬ ЗРАДНИКА РАДІЧА.

Загребський робітничий орган "Радичка Боротьба" повідомляє про наслідки наради 25 представників 12 селянських організацій партії Радіча з участю представників революційних робітничих організацій.

Критикуючи різко сучасну політику партії Радіча, нарада одностайно прийняла резолюцію і в ній рішуче осуджує зраду провідників партії. Резолюція закликає хорватське селянство зосунувати революційно-селянські організації і відновити тісний зв'язок з робітничою класою.

В резолюції вказується, що треба провадити боротьбу за хорватську республіку й провадити агітацію, слід вказувати на звільнючу боротьбу російського народу. Далі резолюція виголошує за зрадників народу тих послів партії Радіча, що не вийдуть зі складу купчинні (парламенту) й не приєднаються до значащих у резолюції постанов. Нарада обрала виконком у складі 2 робітників і 3 селян.

НАУКА Й ТЕХНІКА.

ЯК ТЕЛЕГРАФІЧНІ ДРОТИ ГРАЮТЬ

Гру телеграфічних дротів кожний чин і кожний знає. Яка дрибничка. Хіба тільки наших дітей вона може зацікавити. Але старших вона не цікавить. А отаке і тою дрибничкою займаються серйозно. Ім цікаво знати звідки береться та гра телеграфічних дротів, що є її причиною. Кажуть: вітер. Та ба! Телеграфічні дроти грають не раз навіть в найбільш затишні дні. Тому другі думують, що температура каже дромом грами. Остачою забрав голос в тій справі один американський вчений. Він каже, що гра телеграфічних дротів походить від дромжних стовпів, що удаються їм від землі. Дійсно бують у зв'язку з найближчими атмосферними явищами такі дромжні. Дуже мутні і видимо до того пристосовані апарати записують ті дромжні дуже точно.

Коль-ж границя телеграфічних дротів позидить від тих дромжів землі, що зв'язані з атмосферними змінами, то — так дальше міркує американський вчений — можна по ньому йгадувати погоду. Воно може заступити нам барометр. Коли звук дротів вєний і гострий, то вже в найближчих годинах належить сподіватись зміни погоди. Коли границя глибше і глухе то знак, що зміна не прийде скоріше як за 48 годин. Так каже вчений.

A. СІНКЛЕЯР. 20)

ГЕРОЙ КАПІТАЛУ

Переклад Н. Романович.

(Продовження.)

За кілька хвилин він опинився на берізі, де стояла його "Комета". Море було бурхливе; вітер скаженів, і навіть в затоці гонив великі хвилі; але Роберт про це не думав, вибіг на палубу "Комети" і покликав капітана...

— Пускайте пари! — кричав він, — і рушайте, як мога швидче.

Капітан остовпів і виривав очі.

— Куди-ж тепер їхати? — скрикнув він.

— В море! — була відповідь.

— Але-ж буря? Певне...

— До чорта з бурєю, — кричав ван-Ренселер, — рушайте в море, кажу вам, та завезіть мене з цього міста. Розумієте? Чого стоїте?

— Але половина екіпажу на берізі, містер ван-Ренселер, і записи...

— Я вам сказав, щоб ви все приготували, — кричав ван-Ренселер. Робіть як кажу і не сперечайтесь. Дистантьте що можете, і як тільки можливо буде, рушайте геть від цього міста. Літє!

Він відвернувся й пішов в каюту. Коли люде зійшлися на помості і винзу розводили вогонь, він сидів перед другою фляшкою; коли-ж нарешті "Комета" виплила, він звалився

на стіл зовсім паний.

Він лежав так нічого не тямлячи, а машина працювала і яхта вже виплила з затоки, прорізавши бурливі хвилі. І коли вона вже виїхала в широке море і велетні хвилі почали битися об яхту, ван-Ренселер розкрив очі, очуваюши від падіння на підлогу; яхту думало хитало.

На силу підвівся з підлоги хапаючиcя за стіл. Все хиталося навколо нього; яхта майже лежала на боці, коли летіла на греблі хвилі. Море ревіло скажено, дико; якийсь час Роберт не розумів, де він.

Потім увійшов капітан:

— Ми вирушили, пане, — сказав він понуро; — куди хочете їхати?

— Мені однаково, — відповів Роберт. — Ідте, куди хочете, тільки дайте мені спокій.

— Гаразд, пане, — сказав капітан. — Ми поїдемо на північний схід, — найбезпечніше йти бурі на зустріч. Завтра рано ми вже переплинемо пісковату мілізну.

З цими словами він повернувся і вийшов, хитаючи головою. Він чув, що виставить "Комети" сьогодні витрав на біржі мільони, а виглядав, наче іх втервав.

А ван-Ренселер сидів при столі один з своїм жахом.

День минав; сонце сіло, стало темно і буря знову люто заревіла. Весь час ван-Ренселер то сидів тремлячи на кріслі, то качався по підлозі паний. Все ніч не знав, що робилося навколо; не думав ні про кияччі хвилі, що громадяться понад ним, підкидали яхту високо на своїх гребнях, або з страшною силою скидали її в безодню; не знав ні тяжкої праці чотирьох осіб біля

корми, які силкувалися увесь час держати ніс проти бурі.

Він нічого не помічав, аж поки не відчув страшного товчка; такий тріск розлягся, немов щось зломалося в самім серці корабля. Тоді він витрищав як баран'очі, подивився навколо, почувуючи, що рух яхти змінився, що вона крутиться назад і вперед і що удари хвиль стають дужчі.

Раптом двері відчинилися і влетів капітан.

— У нас зламався гвінт, — крикнув йому голодом вимовив він. — Машина попусувалася.

Ван-Ренселер дивився на нього, не розуміючи в чім річ.

— Що сталося? — спитав він.

— У нас зламався гвінт, — перекричав капітан шум моря.

— Ну, що з того? — спитав Роберт. — Що то мене обходить?

— Ми безпомічні! — кричав капітан. — Безпорадні! Ви не розумієте? Нас несе буря, ми розбіємося о скелі!

Ван-Ренселер стояв ухопившись за стілі і встромив очі в одну точку; на пів-свідомо повторював слова капітана, бо значиння іх не було цілком ясне для його затуманеного мозку: "безпомічні, нас несе буря, розбіємося об скелі". І раптом він побачив дикий погляд капітана і підскочив до нього з криком: "Я не хочу йти на скелі. Ні, ви збожеволіли! Робіть-же що-небудь! Геть!"

Капітан побачив, що він паний; але з переданіш швидко витверезився Роберт, як це було раніше від захоплення.

— Де ми? — кричав він. — Де ми?

Від страшного удару підкинуто яхту; вона захиталася й закутилася, і обидва з жахом чекали, що-ж буде; потім, коли яхта знов піднялася, капітан сказав:

— Ми коло берега Мейна, в п'ятдесят милях; але нас жене вітер, і ми нічого не можемо вдіяти. Якщо не надійде поміч, ми загинемо.

— Поміч повинна прийти, — кричав ван-Ренселер, зрозумівши нарешті, в чім річ. — Ви збожеволіли? Цього не може бути!

Він попростував до сходів, щоб піднятися на палубу; капітан за ним. Коли розкрив двері, зупинився, вражений силою бурі. Було темно; але вітер, мов лютий звір, бив його по лиці, бризки з свистом колоди мов град. Роберт стояв доволі довго й бачив, як ракета піднялася від палуби й розривала небо; тоді хитаючися повернувся до каюти.

Тепер він зрозумів своє становище, і в душі його лишився самий жах. Хитаючися ходив сюди й туди по каюті, грозив в повітрі стиснутих пастухами й кричав в божевільнім жаху: Боже, Божі! Не може бути, це брехня! Урять у нас! Що нам робити? Капітан відвернувся від нього з гострою відразою й пішов на палубу сповняти свої обовязки.

(Далі буде.)

ЧИ ВИ ВЖЕ МАЄТЕ найновішу книжку відомого пролетарського письменника М. РІЧАНА **КАРПАТСЬКА НІЧ**

Що недавно вийшла з друку? Якщо не маєте її ви самі, або ваші знайомі, то поспішайте купити, а будете мати вкорму книжку в хаті. Не трійте жовні вартості навіть тоді, як ви перечеitate її. Це добра повість з воєнних часів в Галичині і в юности робітництва в Америці. Коли читаете, то не можете так довго відірватися від книжки, доки не перечитаете до кінця.

Письменик М. Річан сам пережив війну і вірно описує всі ті страшні події в старому криво.

Читаючи "Карпатську ніч" ви рішуче багато вчаетесь і то в найбільш приступній спосіб, бо ця книжка написана незвичайно зрозумілою мовою. Надрукована вона на найкращому папері, окладнина з артистичним малюнком в двох кольорах.

КУПІТЬ, А НІКОЛИ НЕ ПОЖАЛІТЕ! РОЗПОВІСЬОЮНЬОУТЕ СКРІЗЬ ЦЮ КНИЖКУ.

Виславються книжки за попереднім надісланням грошей. ЦИНА 50 ЦЕНТИВ ЗА КНИЖКУ.

Замовлення з гринші посылати на таку адресу:

Ukrainian Labor News Cor. Pritchard & McGregor Winnipeg, Man